



۲۰۲۳/۱۱/۰۷

تیم همکاران قاموس کبیر افغانستان

استاد محمد همایون اعتمادی

به سلسله معرفی نخبه گان رشته های علوم و هنر در قاموس کبیر افغانستان این بار میپردازیم به معرفی نقاش و میناتوربست چیره دست کشور استاد محمد همایون اعتمادی.

استاد محمد همایون اعتمادی فرزند سردار پاینده محمد خان اعتمادی و نواسه صدر اعظم مقتدر اعلیحضرت امیر عبدالرحمن خان سردار عبدالقدوس خان اعتماد الدوله میباشد. محمد همایون اعتمادی در سال ۱۹۳۰ در منطقه شهر آرای کابل در یک فامیل فرهنگی هنر مند و سیاستمدار تولد شد سالهای قبل از مکتب نزد پدر با فرهنگ شاعر و نویسنده اش سردار پاینده محمد خان فرحت اعتمادی به شاگردی گذراند، و در این شاگردی از پدر فرهنگی و سیاستمدارش علم دانش و تربیت آموخت. قابل ذکر است که سردار پاینده محمد خان فرحت کابلی از نویسندگان مهم و رهنمای سیاسیون و جوانان تحول طلب دوران اعلیحضرت امان الله خان بود. که با دوستی و تأثیری که بر دربار آن شاه مترقی داشت، در بسیاری از فیصله ها و تصمیم آن شاه تحول طلب و ترقی پسند اثرات ملموس نظریات سردار پاینده محمد خان هویدا است، خاصتاً از زمانی که ایشان مدیرمسئول و ناشر اخبار امان افغان بودند.

سالها بعد محمد همایون اعتمادی از مریضی شدید روحی که پدرش به آن مبتلا شده بود رنج میبرد. موصوف بعداً در دربار اعلیحضرت محمد ظاهر شاه شامل وظیفه گردید و تا حدی رنجش التیام یافت. همایون اعتمادی بعد از وفات دانشمند شهیر نورمحمد کهگدای سالهای متمادی منحصیث آمر دفتر و رئیس کتابخانه سلطنتی اعلیحضرت محمد ظاهر شاه ایفای وظیفه میکرد و دوستی نزدیک و همکاری مداوم در امور نقاشی و هنر های زیبا با شاه داشت.

در سالهای اول جمهوریت سردار محمد داوود خان موصوف به وظیفه اش در ارگ جمهوری ادامه داد ولی بزودی به بهانه کهولت و کبر سن با وصف درخواست های مکرر اولیای امور از وظیفه اش استعفی داد و متقاعد گردید. اما همچنان در جریان دوران تقاعد حینیکه از وی خواسته شد تا شاگردان مکتب صنایع مستظرفه و محصلین شعبه هنر های پوهنتون کابل را در بخش میناتوری تدریس کند با جبین گشاده پذیرفت و هنر میناتوری را در هر دو مراکز هنری تدریس میکرد.

نویسنده این زندگینامه عبدالتواب و هاب هم در لیسه صنایع مستظرفه و هم در شعبه هنر های پوهنتون کابل افتخار شاگردی این هنرمند پنجه طلایی را داشتیم. استاد اعتمادی شخصیت نهایت محبوب القلوب بود و با وصف همنشینی و قرابت با پادشاه مملکت زندگی ساده و بی آرایش داشت و پیوسته خود را خدمتگذار مردم میدانست.

من بر علاوه افتخار شاگردی ایشان روابط خانوادگی نیز با ایشان داشتیم و وقتاً فوقتاً غرض بازدید آثار و خلاقیت های هنری شان به منزل شان میرفتم و از نظریات و خلاقیت های هنری شان می آموختم و لذت میبردیم. ایشان عاشق افغانستان و مردم اش بودند و خود را پیوسته خادم کشور تلقی میکردند و از شخصیت های تکرار ناشدنی تاریخ کشور ما بودند و عمر پربار شان را در راه حب وطن سپری کردند.

ایشان در بخش میناتوری از پیروان واقعی و پرچمدار سبک بهزاد بوده و در افغانستان و منطقه نظیر نداشتند.

استاد اعتمادی بفرمایش پادشاه مملکت یک پروژه هنری از داستانهای فولکلوریک کشور ما را بنام آدم خان و درخانی در قطع ۸x۴ فوت نقاشی کرده بودند که مدت مدیدی در ارگ سلطنتی به نمایش گذاشته شده بود. این نقاشی خارق العاده را من از نزدیک تماشا کرده بودم. ظرافت این اثر هنری تا جایی بود که دستۀ کاردی که در کمر آدم خان آویزان بود بخوبی دیده میشد که دسته استخوانی است و سایر کرکترها و اشیای ماحول این داستان چون جویبارها، ابرها صخرهها، سبزهها و گلها که همه به سبک میناتور نقاشی شده بودند بیننده را در حیرت می انداخت و محو میکرد.

استاد اعتمادی همچنان در دیزاین کُتُب، تذهیب و نقاشی های اسلامی هم ید طولا داشته و آثار متعدد شان در این عرصه نیز در ارگ شاهی آنزمان وجود داشت که من بسیاری از این آثار را از نزدیک تماشا کرده ام و تا کنون نظیر این آثار را با این ظرافت و مهارت استادانه در هیچ جایی از گالری ها و موزیم های دنیا ندیده ام.

همچنان استاد اعتمادی در رشته تاقسی درمی یا پُرکاری حیوانات مهارت خاص داشتند. ایشان تقریباً همه حیوانات را که پادشاه شکار میکردند به شمول پرندگان پُرکاری میکردند و دهلیزها و تالارهای ارگ آثار متعددی از پُرکاری های استاد اعتمادی زینت بخش اماکن ارگ بودند.

استاد اعتمادی بعد از وخامت اوضاع امنیتی کشور ما تن به مهاجرت اجباری دادند و با خانم و فرزندان جوان شان احمد همایون اعتمادی در شهر المیدا ایالت کالیفورنیا زندگی میکردند. همچنان فرزندان شان استاد هادی جان اعتمادی، عبدالله جان اعتمادی و سه دختر شان در اروپا زندگی میکنند.

فرزندان شان نیز راه پدر را در پیش گرفته و همه در بخش های مختلف و متنوع هنر اشتغال دارند چنانچه هادی جان اعتمادی نقاش چیره دست بوده و صاحب آثار گرانبهایی هنری هستند و عبدالله جان اعتمادی که با مرحوم احمد ظاهر جازبند مینواختند از هنرمندان آهنگساز و از آواز خوانان مشهور کشور ما افغانستان میباشند.

استاد اعتمادی در اواخر عمر پُربارش در پوهنتون برکلی امریکا در بخش نقاشی و میناتوری منحیث استاد ایفای وظیفه میکردو چندین نمایشگاه آثارش در امریکا برگزار شد که مورد دلچسپی فراوان مدعوین و علاقمندان قرار گرفت.

آخر الامر استاد محمد همایون اعتمادی در ماه جون سال ۲۰۰۷ میلادی در اثر یک سکتۀ مغزی به ابدیت پیوست و جامعۀ هنری و فرهنگی کشور را داغدار ساخت.

مزار ایشان در قبرستان مسلمانان شهر هیوارد ایالت کالیفورنیا امریکا واقع است.

روان شان شاد، آثار بزرگ هنری و یاد شان جاودانه است.

نوشته عبدالقواب وهاب از ارادتمندان استاد محمد همایون اعتمادی مقیم شهر فریمانته ایالت کالیفورنیا امریکا

د پانو شمیره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ